

Terület	Probléma	Javaslatok	Joghely
<p>Emberi jogok</p>	<p>➤ Diszkriminatívnak minősíthető a szabályozás a fogyatékosnak diagnosztizált magzatok esetében. Látható ugyanis, hogy rendre szélesebb körben engedélyezi a jogszabály az abortuszt az ép magzatokhoz képest, amennyiben a magzaton kevésbé súlyos vagy súlyosabb fogyatékoság mutatható ki. Ez a rendszer önkényesen különbséget tesz az ép és a fogyatékos magzat között, ezzel pedig a születendő személyek élethez való joga között</p>	<p>➤ A fogyatékosnak diagnosztizált magzat ugyanolyan méltóságot, védelmet élvezzen, mint a nem fogyatékosnak diagnosztizált magzat</p> <p>➤ A fogyatékosnak diagnosztizált magzatok szüleinek nehézségeit kompenzálni kell családsegítő, anyagi, felvilágosító, intézményi stb. szolgáltatások útján (semmiképpen sem az élethez való jog diszkriminatív korlátozása útján)</p> <p>➤ A pénzübeli ellátások rendszerének ki kell terjednie az otthonukban élő fogyatékos személyek és családjuk élethelyzetének javítására. Kiemelt szerepet kell kapnia az egész életet átölelően a szolgáltatásokhoz való hozzáférés (bölcsőde, óvoda, iskola, nappali ellátás, foglalkoztatás, lakhatás, egészségügyi ellátás stb.).</p> <p>➤ A családban élő fogyatékos személyek támogatása mellett kiemelten kell foglalkozni az őket ellátó családok helyzetével is.</p> <p>➤ Kívánatos, hogy a Fogyatékos Személyek jogairól szóló törvényben megjelenjenek a fogyatékos magzatok életvédelmének posztulátuma is, s ezzel összhangban – a törvény későbbi részében, az esélyegyenlőség célterületei között – a fogyatékos gyermeket vállaló családok kiemelt támogatása is.</p> <p>„A fogyatékos személyt másokkal azonos alapon megillet az élethez és emberi méltósághoz való jog. A fogyatékosnak diagnosztizált magzat életét az épnek diagnosztizált magzatéval azonos módon illeti meg a védelem.”</p>	<p>1992. évi LXXIX. törvény a magzati élet védelméről 5. §, 6. §</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ A tizenkét év alatti gyermek átmeneti gondozását és otthont nyújtó ellátását befogadó szülőnél (helyettes szülő, nevelőszülő, különleges, vagy speciális nevelőszülő) kell biztosítani, kivéve, ha a gyermek tartósan beteg, súlyosan fogyatékos 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ A nemzetközi elvárásoknak megfelelő intézményi kitagolás egyik alapvetése az is, hogy minél kevesebb gyermek kerüljön bármilyen formájú szakellátásba, s az intézkedéseknek elsősorban a családok megerősítését, a pozitív szülőség modelljének elterjesztését és a gyermekjóléti alapellátás támogatását kellene célozniuk. ➤ A nevelőszülők számára információban, infrastrukturálisan és anyagilag is biztosítani szükséges a feladatellátáshoz szükséges támogatást, vagyis mindez számukra nem jelenthetne aránytalan terhet. 	<p>A Gyvt. 2014. január 7. § (2) bekezdés 55. § (4) bekezdés a)</p>
<p>Tartósan beteg és fogyatékos gyermekek nevelőszülői családba fogadása</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tartósan beteg, súlyosan fogyatékos gyermek befogadására szóló módszertani irányelvek hiányoznak. ➤ Az Országos Fogyatékosügy Program (2015-2025.) rögzíti, hogy gyermekvédelmi gondoskodásba vett gyermekek között a nevelőszülőkhöz kerülő fogyatékos gyermekek arányának emelkedése nagy mértékben függ a fogyatékosokkal kapcsolatos ismeretektől, illetve az ezek hiányából adódó esetleges félelmektől, előítéletektől. ➤ A fogyatékossgal/sajátos nevelési igénnyel kapcsolatos információkat nem kapja meg a nevelőszülő a bekerülésnél rendezetlen a háttér dokumentáció. Hiányzó diagnózisok ➤ A gyermekvédelmi szakértői bizottságok vizsgálata sok esetben nem tükrözi a valóságot, mivel gondozás alatt derül ki, hogy a normál szükségletű gyermek valójában tartósan beteg, fogyatékos, különleges vagy speciális szükségletű. ➤ Nincs egységes, országos protokollja a gyereketthonból nevelőszülői családba történő kihelyezésnek, a nevelőszülői családba ideiglenes hatállyal történő befogadásnak. Ilyen egységes szakmai iránymutatás hiányában országosan igen eltérő 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Országos protokoll a gyereketthonból nevelőszülői családba történő kihelyezésre, a nevelőszülői családba ideiglenes hatállyal történő befogadásra, amely magába foglalja a sajátos nevelési igényű, tartósan beteg, súlyosan fogyatékos gyermek befogadására szóló módszertani irányelveket (Hasonlóan a sajátos nevelési igényű gyermekek oktatási irányelvéhez, melyet jogszabály rögzít) ➤ Különleges vagy speciális nevelőszülőkhöz, azaz befogadó szülőkhöz történő átgondozására fókuszáló szakmai eljárásrend (irányelv) kidolgozása és e folyamat több irányú elősegítése ➤ A tartósan beteg, súlyosan fogyatékos gyermekek speciális ellátási feltételeit egyéni igények és szükségletek figyelembevételével rögzítse az irányelv. ➤ Elő kell segíteni a gyermekvédelmi gondoskodásban fogyatékos gyermekeket gondozó nevelőszülők mentálhigiénés, illetve pszichológiai támogatásának biztosítását a gyermekek ellátása, nevelése során jelentkező problémák komplex kezelése érdekében.² ➤ A jövőben kiemelt szerepet kell, hogy kapjanak az olyan irányú fejlesztések, amelyek előmozdítják a fogyatékos, tartósan beteg gyerekek nevelőszülőnél való elhelyezését.³ 	<p>Az Országos Fogyatékosügy Program (2015-2025.) Gyermekvédelmi Törvény és kapcsolódó rendeletek</p> <p>9/1999. (XI. 24.) SZCSM rendelet 21. §. (3) bekezdés 1653/2015. (IX. 14.) Korm. határozat az Országos Fogyatékosügy Program végrehajtásának 2015–2018. évekre vonatkozó Intézkedési Tervéről</p>

² 15/2015. (IV. 7.) OGY határozat az Országos Fogyatékosügy Programról (2015-2025.)

³ lásd: Kézenfogva Alapítvány Otthont mindenkinek program

	<p>gyakorlatok alakultak ki, továbbá igen magas a kockázata annak, hogy sérül a gyermek legfőbb érdeke¹</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Álláspontjuk szerint bizonytalan a kiskorú személyek, mint potenciális igénybevevők, jogosultsági kritériumainak szabályozása a támogatott lakhatásra vonatkozó rendelkezésekben is. ➤ A szociális ellátás, gyermekvédelem és a köznevelés területével való kapcsolódás jogszabályi háttere nem tisztázott, hiányoznak az ágazatközi együttműködések ➤ Hiányos a védőnők, nevelőszülői tanácsadók, nevelőszülők felkészítése, gyógypedagógiai ismereteket csak alacsony óraszámban vagy egyáltalán nem tanulnak 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Az 1653/2015. (IX. 14.) Korm. határozat az Országos Fogyatékosügy Program végrehajtásának 2015–2018. évekre vonatkozó Intézkedési Tervéről pedig rögzíti, hogy az előző évek tapasztalataira alapozva felül kell vizsgálni a férőhelykiváltással és a támogatott lakhatással kapcsolatos jogszabályi környezetet a fogyatékos gyermekekre is figyelemmel. ➤ A kiskorúakkal kapcsolatban tisztázni kell a gyermekvédelem és a köznevelés területével való átfedés/ kapcsolódás kérdését, illetve azt, hogy a szülői felügyelet/gyámság jogintézménye hogyan igazodik (igazodhat) ehhez a szociális szolgáltatáshoz ➤ Társágazatok közötti együttműködés szükséges <p>A válaszadók szerint számos dolog elősegítené, hogy minél több fogyatékos gyermek családban nevelkedjen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Társadalmi szolidaritás növelése, előítéletek csökkentése, felvilágosító kampányok; ➤ Nevelőszülőség társadalmi elismertségének növelése; ➤ Nagyobb anyagi támogatás (kiemelt bérezés, eszközvásárlás támogatása, ingyenes szolgáltatások vagy azok költségének térítése); ➤ Speciális felkészültségű nevelőszülők rendelkezésre állása, akik saját gyámi hatáskörrel rendelkeznek; ➤ Intézmény- és szolgáltatási rendszer szélesebb körű kiépítése és elérhetősége; ➤ Lelki-mentális segítségnyújtás a szülőknek, nem csak kampányszerűen, hanem igény szerint folyamatosan; ➤ Házi segítségnyújtás, családhoz vagy a településre járó szakemberek; ➤ Nappali, átmeneti elhelyezési lehetőségek bővítése; ➤ Több helyi szakember az integrált oktatáshoz; ➤ A felnőtté váló sérült személy foglalkoztatása; ➤ Intervenciós, krízis központok; 	
--	---	--	--

¹ http://www.ajbh.hu/documents/10180/1957691/Jelent%C3%A9s+a+nevel%C5%91sz%C3%BCI%C5%91i+rendszer%C5%91+1384_2014/9092baf4-7390-48e1-a361-ba078804d693;jsessionid=47B14E40459846485D150647AC4E5E90?version=1.1

Finanszírozás	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Az állami, egyházi és civil fenntartású nevelőszülői hálózatok eltérő finanszírozása ➤ Az intézményi ellátás egy gyermekre jutó finanszírozása 2,5-3-szor magasabb, mint a családok esetén ➤ A magasabb szükségletű gyermekek után magasabb támogatás jár, de ez nem elegendő a megnövekedett költségekre ➤ Ellátmány: A tartós beteg gyermek számára előírás a folyamatos egészségügyi ellátás biztosítása, a speciális gondozási előírások betartása, a gyermek egyéni, szükségletehez igazodó igényeinek (diéta, gyógyászati segédeszközök) megfelelő ellátás, ugyanakkor az ellátmányból képtelenség biztosítani az egyéni igényeket (pl. lisztérzékenység, halmozottan fogyatékos gyermek gyógyszerei, szemüveg, fogszabályzó, stb.). 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Szükséglet alapú finanszírozási modell bevezetése 	Mindenkori költségvetési törvény
Nagykorúvá válás, gyermekvédelmi rendszerből való kikerülés	<ul style="list-style-type: none"> ➤ A különleges szükségletű gyermekek nagykorúvá válásakor fontos lenne, továbbra is különleges ellátásban részesülhessen, hiszen a nagykorúság elérésével nem szűnik meg az a probléma, ami miatt kiskorúként különleges ellátásban részesült. Véleményük szerint a tartósan beteg, fogyatékossgal élő fiatal felnőtt utógondozottak jogai sérülnek azzal, hogy a magasabb ellátmányt már nagykorúként nem kapják meg. ➤ Az utógondozás felső korhatárát elérve sem megoldott a fogyatékos fiatal elhelyezése vagy önállóvá válása, azonban pénzübeli támogatást nem lehet igénybe venni, ha a nevelőszülőnél marad a fiatal ➤ Felnőttként önálló életet támogatással tud kezdeni, de ilyen támogatás nincs vagy nem elérhető ➤ Nem tudják, hogy hol vannak azok az ágazati kapcsolódási pontok, ahol támaszkodhatnak más szolgáltatóra 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Javasoljuk, hogy a gyermekvédelmi szakellátásban lévő tartósan beteg, fogyatékos gyermekekre is terjedjen ki az esetmenedzser feladatköre: 16 éves kortól, és legyen feladata az érintett státuszának elemzése a különféle pénzübeli ellátásokra és szociális szolgáltatásokra való jogosultság szempontjából, és mozdítsa elő hogy a nagykorúság megnyílásával az egészségi állapotának, szükségleteinek megfelelő szolgáltatásokhoz a legszélesebb körben hozzájusson, azonosítsa a természetes és professzionális támogatókból álló támogatói közeget. ➤ Fontos hogy a gyermekvédelmi szakellátásból kikerülő gyermekek esetében az otthonteremtési támogatás felhasználható legyen a TL-ben belépési hozzájárulás megfizetésére. 	
A nevelőszülő és a gyámok	<ul style="list-style-type: none"> ➤ A törvénymódosítás megszüntetette a nevelőszülők gyámságát. A nevelőszülők többsége vidéken él, nem a 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ A tartósan beteg, súlyosan fogyatékos gyermekek esetében speciális esettmegbeszélő csoportok 	

<p>együttműködésnek hatékonyabbá tétele</p>	<p>nagy városokban és például, így több időbe és költségbe kerül a gyerekek gyámjának, vagy gyámjainak elérése</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ A tartósan beteg, súlyosan fogyatékos gyermekek esetében speciális esetmegbeszélő csoportokra lenne szükség (gyermekvédelmi szakember, TKVSZRB, köznevelési, egészségügyi szereplők bevonásával), hogy a nevelőszülői család, és a gyermek a szükségleteinek megfelelő támogatásokhoz hozzáférjen, a hozzáférésben való akadályok tervezett elhárításához ➤ A tartósan beteg, fogyatékos gyermekek számára, ahhoz hogy az őket megillető támogatásokhoz, juttatásokhoz hozzáférjenek (emelt összegű családi pótlék, sajátos nevelési igény megállapítása) sokkal intenzívebb gyámi együttműködésre van szükség (kérelmek benyújtása, fellebbezések benyújtása, jogorvoslati lehetőségek) ➤ a 12 éven aluli gyermekek nevelőszülőnél történő elhelyezésének kizárólagossága néhány speciális eset kivételével, valamint a gyermekvédelmi gyámság jogintézményének bevezetése – valóban komoly hatást gyakorol a gyermekjogi képviselők feladatvégzésére 	<p>(gyermekvédelmi szakember, TKVSZRB, köznevelési, egészségügyi szereplők bevonásával), hogy a nevelőszülői család, és a gyermek a szükségleteinek megfelelő támogatásokhoz hozzáférjen</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ A gyermekjogi képviselői hálózat és a gyermekvédelmi gyámok összehangolt működése annak érdekében, hogy a fogyatékos, tartósan beteg gyermekek az őket megillető támogatásokhoz hozzáférjenek ➤ A változásokból fakadó megoldásra váró feladatok, a jó gyakorlatok és sikeres együttműködések, valamint az esetleg szükséges jogszabály-módosítások áttekintése céljából az EMMI egyeztetést kezdeményezett az Országos Betegjogi, Ellátottjogi, Gyermekjogi és Dokumentációs Központtal. Fontos hogy az elindult kezdeményezés eredménye és jó gyakorlatok, eljárásrendek minél hamarabb ismert legyen a szélesebb nyilvánosság előtt. 	
--	--	--	--

Jogszabályok:

23/1990. (X. 31.) AB határozat

64/1991. (XII. 17.) AB határozat

48/1998. AB határozat

A magzati élet védelméről szóló 1992. évi LXXIX. törvény (a továbbiakban: Mvtv.).

15/2015. (IV. 7.) OGY határozat az Országos Fogyatékosügyi Programról (2015-2025.)

Magyarország Alaptörvénye

A Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvény

Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (Ajbt.)

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (Gyvt.)

Az emberi erőforrások minisztere ágazatába tartozó szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeiről szóló 37/2013. (V. 28.) EMMI rendelet

Az állam által elismert szakképesítések szakmai követelménymoduljairól szóló 217/2012. (VIII. 9.) Korm. rendelet

Felhasznált irodalom:

15 anomália a gyermekvédelemben (2015) Család-, Ifjúság- és Népesedéspolitikai Intézet

(<https://gyereksorsok.hu/2015/12/03/15-anomalia-a-gyermekvedelemben/>)

Sírva nevetnek, nevetve sírnak - A nevelőszülők (2015)

(<http://www.tabunyitogato.hu/cikkek/hianyos-jogszabalyok/sirva-nevetnek--nevetve-sirnak---a-neveloszulok.html>)

Szabóné Ivánku Zsuzsanna (2016) „Otthont mindenkinek!” Program Hatásvizsgálat I. Helyzetelemzés

Az alapvető jogok biztosának Jelentése az AJB-1380/2014. számú ügyben

Az alapvető jogok biztosának Jelentése az AJB-1384/2014. számú ügyben

„Méltóképpen Másképp” Fogyatékosügyi projekt. AJB Projektfüzetek. (2010/3. <http://www.ajbh.hu/documents/10180/124840/fogyatekosugyi.pdf/7749cdf2-c4da-45ca-9de3-acb348b2bbac?version=1.0>)